

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Ž 50

Text: Ž 148 *Haleluja. Chvalte Hospodina z nebes, chvalte ho ve vyšínách! Chvalte ho, všichni jeho andělé, chvalte ho, všechny jeho zástupy. Chvalte ho, slunce s měsícem, chvalte ho, všechny jasné hvězdy. Chvalte ho, nebesa nebes, rovněž vody nad nebesy, chvalte Hospodinovo jméno! Vždyť on přikázal, a bylo to stvořeno, on tomu dal povstat navěky a navždy, nařízení, které vydal, nepomine. Ze země at' chválí Hospodina netoři a všechny propastné tůně, oheň, krupobíjí, sníh i mlha, bouřný víchř, který plní jeho slovo, horstva a všechny pahorky, ovocné stromy a všechny cedry, zvěř a všechna dobytčata, plazi, okřídlené ptactvo, králové země a všechny národy, vladaři a všichni soudci země, jinoši i panny, starci i mladí. At' chválí Hospodinovo jméno, pouze jeho jméno je vyvýšené, jeho velebnost je nad zemí i nebem. Vyvýšil rob svého lidu k chvále všech svých věrných, synů Izraele, lidu, který je mu blížejší. Haleluja.*

Zcela charakteristickým rysem nejen tohoto žalmu je chvála. Oslava Boha. Mnohé žalmy jsou chválící. V mládeži rádi zpíváme právě takovéto chvály. Ale jak je to vlastně s chválením Boha? Je potřeba Boha chválit, abychom se dostali do jeho přízně, abychom mu zalichotili, abychom mu skládali komplimenty a poklony? Často v žalmech slyšíme výzvu ke chválení, lidé jsou vyzýváni, aby chválili Boha. Dokonce se vybízejí velryby či sněhová bouře, aby tak činily. Což by ovšem dělaly stejně, i kdyby je k tomu nikdo nevybízel. Dokonce ale sám Bůh si o to říká: „Mne oslaví ten, kdo přinese oběť díky“ (Ž 50,23). A žalmisté jakoby Bohu říkali: Ty miluješ chválu. Splň moje přání, a já tě zahrnu chválou. Tak například v Ž 54,3 básník prosí: „Bože, pro své jméno mě zachraň“ a ve verši 8 jakoby Boha láká: „Ochotně ti budu obětovat, vzdávat chválu, Hospodine, tvému jménu.“ Znovu a znovu čteme, jak básník prosí, aby byl zachráněn před smrtí, a svou prosbu zdůvodňuje tím, že když Bůh nechá své prosebníky zemřít, nebudu mu už moci vzdávat chválu, protože duchové v podsvětí nemohou Boha chválit. A zdá se, jakoby Bohu stačila kvantita chval: „Chválívám tě sedmkrát za den.“ (Ž 119,164).

To je opravdu na pováženu, zda je to tak dobře. My chvále rozumíme jako přirozené vděčnosti Bohu, jako projevu úcty k němu, tomu bychom rozuměli. Ale co to nekonečné vychvalování? Někdo říká, že Bůh má prostě „právo“ na to, být chválen. Že je hoden chval. Ale co to znamená?

Možná slovo „právo“ není vhodný výraz, ale může nám pomoci následující úvaha: Co chceme vyjádřit, když prohlásíme, že nějaký obraz je „obdivuhodný“? On není obdivuhodný proto, že by utrpěl nějakou škodu, kdybychom ho neobdivovali. Že by trpěl nespravedlností, kdybychom ho nepochválili. Skutečný smysl, v jakém si umělecké dílo „zasluhuje“ nebo „vyžaduje“ obdiv, je spíše tento: obdiv je správná, adekvátní, přiměřená lidská reakce na vynikající obraz, jestliže máme před tímto obrazem takovéto pocity. A jestliže takový obraz neobdivujeme, svědčí to spíše o naší zabeđenosti, nekulturnosti a necitlivosti a o tom, že o cosi velkého přicházíme. V tomto smyslu slova lze říci, že mnoho předmětů jak v přírodě, tak v umění si zaslouží či vyžaduje obdiv. Možná po této úvaze lépe porozumíme motivům ke chválení Boha a pochopíme žalmistovo vyjádření, že Bůh „vyžaduje“ chválu.

Bůh je Objektem, jež obdivovat a chválit znamená proměnu života toho, kdo chválí. Znamená to radovat se z Boha. A naopak nechválit jej znamená ztratit tu nejkrásnější zkušenost s Bohem, ty nejhezčí okamžiky. Vždy jsou nějakým způsobem ochuzené životy např. těch, kteří nemají hudební sluch, nebo nikdy nebyli zamilovaní, nikdy nepoznali skutečné přátelství, nikdy nezažili radost z pohybu nebo z tance, nikdy netoužili po dobré knize, nikdy se neradovali z nádherné přírody.

Ale samozřejmě toto není všechno. Bůh nejen že „vyžaduje“ chválu jako výsostně krásný a vše uspokojující Objekt. Z žalmů je zcela zřejmé, že On ji skutečně přikazuje jako zákonodárce. Židům bylo přikázáno, aby obětovali v chrámu, a my máme za povinnost chválit Boha v kostele. Ale není to proto, že by Bůh naše uctívání nějak potřeboval nebo po něm bažil, tak jako marnivá žena touží po komplimentech a lichotkách. Takové chápání je v bibli naprosto jasně odmítnuto: Ž 50, 12: „Kdybych měl hlad, neřeknu si tobě.“

Ten nejdůležitější důvod chvály Boha je tento: Ve světě vlastně všechno lidské potěšení spontánně vrcholí chválou. Všude ve světě se ozývá chvála: milenci obdivují své milenky, čtenáři chválí svého oblíbeného autora, turisté obdivují krajinu, hráči chválí svou oblíbenou hru. Svět zvučí chválou různých druhů vína, jídel, herců, automobilů, filmů, zpěváků, historických osobností, dětí, květin, hor, vzácných známek nebo třeba ojedinělých druhů brouků. A dobří kritikové dokonce najdou i v mnoha nedokonalých dílech něco, co stojí za pochvalu, zatímco ti špatní ustavičně omezují seznam knih, které

jsou vhodné ke čtení. Charakterní člověk, i kdyby byl vychován v přepychu, a rozumí dobře vaření, může pochválit i velice skromné jídlo. Zatímco podrážděný, nevrlý neurotik najde chybu na každém jídle. Chvála je tedy známkou jakéhosi vnitřního zdraví, jemuž byl propůjčen hlas. A platí to, i když ta chvála je trochu nemotorná, nevybroušená, neprofesionální.

A právě tak jako lidé spontánně chválí to, co jim připadá hodnotné, tak nás také spontánně nutí k tomu, abychom se k nim přidali a sdíleli s nimi jejich chválu. Řeknou: „To je krásné, že? Že to bylo úžasné! Že to je úplně super.“ Když žalmisté každému říkají, že má chválit Boha, dělají vlastně to, co všichni lidé, kteří mluví o tom, k čemu mají citový vztah.

Rádi chválíme to, co nás těší, protože chvála nejenom vyjadřuje naše potěšení, ale přímo ho doplňuje, dovršuje, pro člověka je potěšením chválit. Milenci si neříkají vzájemně, jak jsou krásní proto, že si chtějí skládat poklony; ale protože jim samým to dělá dobře, jejich radost by byla nedokonalá, kdyby nebyla vyjádřena chválou. Je trýznivé objevit něco krásného a nemoci povědět každému jak je to krásné. Je to mučivý pocit spatřit náhle za ohybem cesty horské údolí nevídané velebnosti a krásy, a pak muset mlčet, protože lidem, kteří jdou s vámi, na tomto pohledu nezáleží o nic víc než na prázdné plechovce pohozené v příkopě. Uslyšet dobrý vtíp a nemít možnost ho říci někomu dalšímu a nesdílet s ním to potěšení je nesnesitelné. Proč myslíte, že lidé sdílejí na internetu obrázky, videa nebo zajímavé články.

Čím cennější je to, co chválíme, tím intenzivnější je naše potěšení. Kdybychom dokázali dokonale chválit Boha (což nedokážeme), pak bychom prožívali tu nejvyšší radost. V tomto smyslu můžeme chápat nebe jako místo, kde andělé už nyní a my lidé pak jednou budeme společně chválit Boha. Neznamená to, že v nebi to bude jako v kostele. Naše bohoslužebné obřady, způsobem, jakým jsou vedeny, i naše schopnost se jich vnitřně zúčastnit a s nimi se ztotožnit jsou pouhými pokusy o radostnou zbožnost.

Věčný život je vlastně bezcenný pro toho, kdo nemiluje Boha. Abychom aspoň trochu pochopili, co znamená věčný život v nebeském království, musíme se pokusit představit si, že Boha dokonale milujeme. Jak píše např. C.S.Lewis, musíme být touto láskou opilí jako apoštolové při seslání Ducha svatého, o nichž čteme, že přitom mluvili o velikých skutcích Božích. Naši radost v Bohu prostě nelze oddělit od chvály, v níž se radost svobodně vyjadřuje. Skotský katechismus praví, že hlavním cílem člověka je „oslavovat Boha a radovat se z něj navěky“. Zatím ovšem pouze jakoby „ladíme své nástroje.“ Ladění v orchestru může být pro hudebníky samo o sobě v jistém smyslu uspokojující, pouze však pro ty, kteří mohou, byť jen trochu, předjímat budoucí symfonii. Naše bohoslužebné rituály jsou právě takovým laděním, příslibem, závdkem a nikoliv vlastním koncertem.

Naše chvála Boha je však vždycky nějak kontaminována naší člověčinou. A tak se v žalmech setkáváme s ne úplně čistými pohnutkami, kdy žalmista jakoby vydírá Boha a říká: „Udělej toto a já tě budu chválit.“ Chvála se prostě nemůže a nesmí stát prostředkem obchodu s Pánem Bohem. Nelze se modlit slovy: „Já tě budu chválit a ty mi požehnáš“. Ale skutečnost je taková, že ten plamen chval opravdu nestoupá z oltáře zcela čistý. Ovšem my nesmíme z těchto důvodů pohrdat chválou jako takovou. Ale vezme, že chvála je jen tehdy opravdová, když je přirozenou reakcí lidského ducha na setkání s Bohem. Zároveň je to i samotný způsob, jak se Bohu vnitřně přiblížit, jak se naladit na jeho notu. Vždyť mnoha lidem v různých dobách se ta „okrasa Hospodinova,“ ta Boží sláva, zjevila především nebo pouze tehdy, když společně uctívali Boha.

Modlitba: *Hospodine, vyznáváme, že je našim jediným potěšením v životě i ve smrti to, že nejsme sami svoji. Dej, ať se nebojíme tomuto obrovskému potěšení dát průchod ve svých chválách, ve spontánní radosti i ve společném slavení tvého majestátu. Amen.*

Přímlovná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, prosíme tě, přijď do našich všedních dnů a proměň je svou mocí ve dny radosti a chvály. Přijď do našich vztahů a pomoz navázat námi zprětrhaná pouta přátelství a porozumění. Přijď do našeho soukromí a otevři dveře naší samoty, aby mohlo dovnitř vejít království tvé slávy. Přijď a rozuzluj naše neřešitelné situace a problémy, do kterých jsme se zamotali. Přijď a vysvobď spoutané z žaláře závislosti a zlozvyků. Přijď a utiš naše hádky a rozbroje, kterými ztrpčujeme život svůj i život bližních. Přijď a probud' otupené svědomí, zlom lidskou pýchu a povýšenost, rozebřej ledová srdce, přijď a otevři náruč pro laskavé objetí. Amen.*